

САММИТДА ТУРКИЙ ДАВЛАТЛАР ТАШКИЛОТИНИНГ ИСТИҚБОЛИНИ БЕЛГИЛАБ БЕРАДИГАН МУҲИМ ТАШАББУСЛАР ИЛГАРИ СУРИЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Туркия Республикаси Президенти Режеп Тайип Эрдоғанинг таклифига биноан Туркӣ давлатлар ташкилотининг навбатдан ташқари саммитида иштирок этиш учун 15-16 марта кунлари амалий ташриф билан Анқара шаҳрида бўлди.

16 марта куни Анқара шаҳрида Туркӣ давлатлар ташкилотининг навбатдан ташқари саммити ўтказилди.

Илҳом Алиев, Қозогистон Президенти Қосим-Жомарт Тоқаев, Қирғизистон Президенти Садир Жапаров, Венгрия Баш вазири Виктор Орбан,

ривожлантириш истиқболлари ҳамда табиий оғабтларнинг олдини олиш ва оқибатларни бартараф этиш борасидаги саъ-харакатларни

Давлатимиз раҳбари ўз нутқида таъкидлаганидек, бугунги учрашув ҳамда фожия кунларнида Ташкилот мамлакатлари Туркияга курсатсан

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев раислигига ўтган тадбирда Туркия Президенти Режеп Тайип Эрдоған, Туркман халқининг миллий етакчиси, Туркманистон Xalq Maslahati Raisi Gurbanguly Berdimuhamedov, Ozarbayjon Президенти

ТДТ Баш котиби Кубаничек Омуралиев ҳамда Ташкилот институтлари ва тузилмаларининг бошқа вакиллари катнашиди.

Кун тартибига мувофиқ, фавқулодда вазиятларни бошкариша ва гуманитар ёрдам курбасиши соҳасида кўп томонлама ҳамкорликни

мувофиқлаштириш масалалари муҳокама қилинди.

Саммит аввалида иштирокчilar 6 февраль куни Туркияning жануби-ғарбий худудларida рўй берган вайронкор зилзилалар курбонлари хотирасига ҳурмат бажо келтирилди.

бирордарлик ёрдами туркӣ халқлар энг мушкул дамларда бир-бираiga мустаҳкам таянч ва сунҷ бўлалётани, уларнинг дўстлиги ва бирдамлиги курдатли куч эканининг яқъол амалий тасдиғидир.

— Дўстларимиз диёрида ўз берган ва мисли кўрилмаган ҳалокатли зилзила барчамизнинг

қилишлари учун барча куляй шарт-шароитларни яратиб берамиз, — деди Шавкат Мирзиёев.

Давоми 2-бетда

Ўзбекистон Республикаси Президенти Матбуот хизмати суратлари.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ ТУРКИЙ ДАВЛАТЛАР ТАШКИЛОТИНИНГ НАВБАТДАН ТАШҚАРИ САММИТИДАГИ НУТҚИ

Мухтарам Режеп Тайип Эрдоған
Жаноби Олийлари!

Хурматли давлат ва хукumat раҳбарлари!

Сиз, азизларни Туркӣ давлатлар ташкилотининг навбатдан ташқари саммитида кўриб турганимдан мамнунман.

Матонатни турк халқига ва қадор билордаримиз Туркия Республикаси Президенти, мухтарам Режеп Тайип Эрдоған

Жаноби Олийларига барча ҳамкасларим номидан чукур ҳамдардлик билдираман.

Озарбайжон Республикаси Президенти хурматли Илҳом Ҳайдарович Алиевга бугунги навбатдан ташқари йигилиши мизни ўтказиш ҳакидаги таклифи учун алоҳида миннатдорчичик изҳор этаман.

Хурматли делегациялар раҳбарлари!

Бугунги саммитимиз, ҳозирги на-мойиш этилган видеолавҳа энг мушкул дамларда биз бир-бirimizga мустаҳкам таянч ва сунҷ бўлиб, турк бирордарларимизга курбон бўлди ва жабрlandi. Бу ўйотишнинг ўрнини ҳеч нарса билан тuldidiриб бўлмайди.

Таъкидлаш жоизки, бирордар халқларимиз минг йиллар давомида турли мураккаб вазият ва муаммоларни ўзаро

ахиллик, меҳр-оқибат ва ҳамжиҳатлик билан мардана енгиг ўтгандар.

Ўзбекистон халқи дўстларимиз бошига тушган оғир кунларда "Туркия, биз сен билан бирганимиз" дег бир тану бир жон бўлиб, турк бирордарларимизга ёрдамга шошилди.

Биз мудҳиш фожида курбон бўлган ўз минглаб бегуноҳ кишилар хотирасини

хеч қачон унутмаймиз.

Ижозатингиз билан, ҳәётдан бевақ

кўз юнгани барча инсонларнинг порлок хотирасига алоҳида ҳурмат бажо келтириши

мақсадида ҳар йили 6 февраль санасини

Туркий давлатлар ташкилоти доирасида

Курбонларни хотирилаш ва бирдамлиги

куни деб эълон қилишини таклиф этаман.

Хурматли йигилиши катнашиларни!

Туркияда бугун мухтарам Президент

Режеп Тайип Эрдоған бошилигидаги

олиб борилётган тезкор чора-тадбирлар, жумладан, аҳоли учун ўз минглаб янги ўй-жойлар куриш ва инфра-

түзилми тикилаш бўйича фоят мухим режка ва дастурларни алоҳида эътироф этиши истардим.

Зудлик билан амалига оширилган аниқ

ва самарали тадбирлар туфайли кўплаб одамларнинг ҳаёт ва соглиги саклаб қолинди, катта микдордаги маблаглар жамланиб, кенг қўламили қайта тикилаш ишларни алоҳида ўтказдиган.

Хурматли ғарбийлигини тикилашни

зарурлигидан ўтказдиган.

Давоми 2-бетда

МАЛАКАЛИ ГЕОЛОГЛАР ТАЙЁРЛАШ

ИҚТИСОДИЁТ БАРҚАРОРИГИ ВА АҲОЛИ ФАРОВОНЛИГИНИ
ТАЪМИНЛАШДА МУХИМ ВАЗИФА

Мақсұд ИСОҚОВ,
Геология фанлари университети ректори,
геология-минералология фанлари доктори

Дүнән тарақкыттар тарихи, шу жумладан, ижтимоий давлатчилик пайдо бүлганидан бошлаб ҳозирги ривожланиши ўйлига қадар назар ташласак, барча давларда мамлакатларнинг куч-кудратини белгиловчи асосий омиллар мавжудлигини кўрмиз. Масалан, замонавий давлатчиликнинг илк палласида майянин мамлакатнинг ривожланиши истиқболи унумдор тупроғи, суви, кўшинининг хавфисизлини таъминлай олиш салоҳиятига боғлиқ бўлган.

Кейинчалик дунё саноатлаша бошлагач, олтин, кумуш, нефть каби табиий бойлик захиралари бу борада ҳал қилувчи омилга айланган.

</

ABDULLA ORIPOV
1941 - 2016**"ИСТАЙМАН, ҚОРА РАНГ ҚОЛМАСА ЖИНДАЙ..."**

Ўтган асрнинг 60-йилларида яккахукрон коммунистик мафкура ижодий эркинликни жиловлаб кўғани боис, Ватан, ҳалқ мавзуси чучум, таъсирсиз сўзлар назм намунаси ўларок таддим этилаётган, бир хил яшасинчил руҳи ҳукмронлик қилаётган кезда шеърият майдонидаги бирданнинг яшин чакнади, момакандирок гулдиради гўё. Бу яшин сабабли ватанинг — бутунитифок, миллатинг — совет, деган соҳта туѓигуларга ўт кетди. Бу момакандиро. Ватан ҳақидаги қўнгилда яширишни ётган кечинималардан бонг урди. “Мен нечун севаман Ўзбекистонни?” — Абдулла Ориповгача бундай саволни ҳеч бир шоир бу тарзда кун тартибига кўя олмаган эди. Бунинг ўша замон учун қанчалик жасорат бўлганини ҳар бир тафаккур эгаси этишади.

*Юртим, сени факат бойлапарни-чун
Севсан фарзанд бўлса, кечирма асло.*

Ўзигча бўлган бирорта ижодкорни тақорламаган бундай ўтирик ва охорни поэтик хулоса шоир ижод концепциясининг замини нечоғлик мустахкам эканидан дарак берди.

Абдулла Орипов адабиётта чакмоқдек кирип келган ўтган асрнинг 60-70-йиллари гарчи тарихга “илимлиги” даври сифатида кирган бўлса ҳам шуро цензурураси авжга минганд қезлар эди. Цензуранинг мөҳияти А.Герценнинг қўйидаги сўзларида анчайни аник ва мусфассал ифодаданган: “...уз сунни билинтираслик успубини ва санъатини ривоҷлантиришга цензура жуда катта ёрдам беради. Цензура тўсигидан асабиблиашган ижодкор уни енгизни хоҳлади ва бунда деярги ҳамиша мувофакият қозонади. Кинояли сўз ҳаякон, кураш изларини саклоп колади, унда оддий бўёнга нисбатан этирос кўпрук бўлади. Очигини айтмаслик ўз пардаси остида кучлироқ, тувишни истаган киши учун ҳамиша равшан бўлади... Пинхона фикр суннинг қудратини оширади, яланғоч фикр эса идроқин жиловлади. Ёзувчи қанчалик эхтиёт бўлишини биладиган ўқувчи уни дикжат билан ўқидай, ўқувчи билан муаллиф ўртасида яширин алока пайдо бўлади. Бири ёзганини яширади, иккинчиси эса уни тувишади. Цензура шундан бир тўрки, майдо чишинварни ушлаб колади, катталарини эса ўтказиб юборади”.

Кўхна Шарқ, жумладан, қадимий анъаналарга эга ўзек шеърти рамзлар, тимсоллар тили билан сўзлайди. Шунинг учун мисралар замидраги катта ҳақиқатларни тусиб қолиши цензуранинг куввати келмаган ҳоллар кўп. Абдулла Ориповнинг “Ўзбекистонда куз” шеъри бунинг ёрқин мисолидир. Шоир “ризқ она ерга сепилган қадим, ҳалқ олаларни миллином этатларга этлаган”идан изтироб чекади. Бу пари фасл — кузга бағишланган бетакор ташбеҳлар замидраги аси мөҳиятини англаз, хис этиш А.Герценнинг юқоридаги сўзлари чекнади, яхшият эканини тасдиқлайди. Жўмладан, шоир мана бундай ўзиди: “Бир нафас бошиниң кўттаргун, бўк, Ер юзида ажаб өвкор ва нуғуз”. “Улуг Алишернинг соч оқин кўриб, Оғир хаёлларга Чўмган бу фасл, Қайрагчон ёндағамен ўтириш”, Чолларга хассалар ўнганд бу фасл”. Демак, шоирнинг асп максади она юрт кузини васф этишданини иборат бўлмагани аниқ. Унинг муддаоси ҳалқини тилга чиқариштайдиган дил дардарларини киноялар оркали мисралар тагматигина сингдириб юбориш бўлган.

“Фақат шаки жихатдан эмас, балки мазмун жихатдан ҳам кўп планни ва мурракаб” (Матебук Кўшжонов таъбири) бўлган “Ўзмаз-юз” шеърида ҳам шоир киноялар замидраги катта поэтик маъно юклайди. Нечи асрлар ўтида-да, ер узра ғам ҳукмрон бўлгани, яхшият донини экканлар ёмон деб ном олаларни ҳақидаги сатрлар бунинг далиллариди. Гарчи, зоҳирин таъида ҳақидаги фикр юритилгандек тујолса ҳам мана бу нило мазкур асар яратилган шуролар давридаги ҳақиқизлекка қарши исен ўларо янгради:

“Янги Ўзбекистон” ва “Правда Востока” газеталари таҳририяти” ДУК

МУАССИС:
Ўзбекистон Республикаси
Вазирлар Маҳкамаси

21 МАРТ — ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ШОИРИ АБДУЛЛА ОРИПОВ ТАВАЛЛУД ТОПГАН КУН

“ВАТАН! МЕНИНГ БОР ҚИСМАТИМ ШУ БИР СЎЗДА ҲАЛ”

**Нурбой ЖАББОРОВ,
филология фанлари доктори,
профессор**

Ҳақиқий ижодкор ҳаётининг бирор лаҳза Ватан ва миллат туйтусидан айроқечмас. Агар шу туйтудан маҳрум бўлса, у ижодкор саналмас. Сарвалоҳдаги ўтили фикр Ўзбекистон Қаҳрамони, Ҳалқ шоири Абдулла Орипов ҳаёти ва ижодининг асл мөҳиятини акс этитиргани аён. Шеъларидаги шоир ўшиб туѓигуни милий рух ва юксак бадишият уйтунгига бетакор талқин этди. Эстетик тафаккурнинг ижод ахли этишмоги мушкун бўлган юксак чўққисига олиб чиқди. Милий адабиётнинг тараққиёт мезонларини белгилаб берди. Шеъриятда ўзига хос анъаналарига, муносиб издошларига эта мактаб яратди.

*Наҳотки, дунёда ҳақсизлик маназу,
Наҳотки, одамзод қилингандир оқ?!*

*Наҳот, ўша Фредай ҳақ бўлса, ёху,
Наҳот, котип бўлса ўсиб қаҷалок?!*

Асарда она ҳалқимизнинг гаму андухларидар, дарди изтиробларни тасвирилаша шоир киноядан маҳорат билан фойдаланган. У соғлиғи ва масъумлик тимсоли бўлган юздузларга хитоб қилиб, “еътина ҳам тинмайдиган, заҳматкаш, ишпараст, мунис” ҳалқининг аччиқ қисмати ҳақида мана бундай мисраларни ижод килади:

*Мен уни ўйлайман тун-кечаларда,
Она ҳалқим, дейман, меҳрим оқар жим.
Қўзимеа баззийа кўрниса жандо,
Қўнглим тўлуб кетар, иннерайман, ҳалқим...*

*Ҳалқим, мозий ўтди, толе кўрмадин,
Пиширдин ўзинага бенасиз таом.*

Қўйиздин бирорага, ўзине киймадин,

Юлдузни кашиф этиб ном олдин — авом!

Бу фикрлар, аслида, мозияга эмас, шеър яратилган даврга оид. Юлдузни мозида кашиф этган она ҳалқимиз авом деган номни шўролар замонида олган ҳам бунинг исботиди.

Чинакам ижодкор ҳаёти ўз хусусий дарди билан яшай олмайди. Ҳудбинлик, ҳудпарастлик унга ёт. Соҳта туѓигулар унга бегона. У каттарор миқдес-да фикрлариди, эн гамини кўйлайди, она ҳалқининг баҳти бўлумларни орзу килади. Шоирнинг пахтазорга дилда ташвиши билан қошишнинг сабаби “миллион этатларга сонилган ўзбек”нинг ўша даврдаги оғир қисматидир. “Рангтар сингит” — кундузи пахта даласидан, кечаси рўзгор ташвишидан қади дол, қасалмади, фарзанд тарбиси билан шуғулланишга ҳам вакт топа олмайдиган ўзбек аёни тимсоли. Шоир авлод қонида оталарнинг билан шиҳдат ёнишини истайди. Шу боис, ҳудбин тенгдошига ғамин боқади, кўлмак давра қўрса, юраги эзилади. Ҳалқининг куни бундайларга қолмаслигини тилайди. Бирданнинг ўз-ўзига сабаб берлашпайди: “Мен ўзим нимаман? Аслида, ҳалқим Энг нўнук одамман, нўнокман, фоқат, Факат бор нарсан яшишмас ғамли: Менинг юрагади бордир Мухаббат! Сени, она ҳалқим, севаман жондан, Сени ташвишинги ташвишиш дейман. Нима қиполардим? Фойдам кам гарчанд, Бироқ мен ўзимча ғаминени ейман”.

Чинакам ижодкор ҳаёти ўз хусусий дарди билан яшай олмайди. Ҳудбинлик, ҳудпарастлик унга ёт. Соҳта туѓигулар унга бегона. У каттарор миқдес-да фикрлариди, эн гамини кўйлайди, она ҳалқининг баҳти бўлумларни орзу килади. Шоирнинг пахтазорга дилда ташвиши билан қошишнинг сабаби “миллион этатларга сонилган ўзбек”нинг ўша даврдаги оғир қисматидир. “Рангтар сингит” — кундузи пахта даласидан, кечаси рўзгор ташвишидан қади дол, қасалмади, фарзанд тарбиси билан шуғулланишга ҳам вакт топа олмайдиган ўзбек аёни тимсоли. Шоир авлод қонида оталарнинг билан шиҳдат ёнишини истайди. Шу боис, ҳудбин тенгдошига ғамин боқади, кўлмак давра қўрса, юраги эзилади. Ҳалқининг куни бундайларга қолмаслигини тилайди. Бирданнинг ўз-ўзига сабаб берлашпайди: “Мен ўзим нимаман? Аслида, ҳалқим Энг нўнук одамман, нўнокман, фоқат, Факат бор нарсан яшишмас ғамли: Менинг юрагади бордир Мухаббат! Сени, она ҳалқим, севаман жондан, Сени ташвишинги ташвишиш дейман. Нима қиполардим? Фойдам кам гарчанд, Бироқ мен ўзимча ғаминени ейман”.

Ана шу тўғу — она ҳалқа мухаббат хисс бўлишининг ўзи катта гап. Шоирнинг бу сўзлари “Одамий эрсан демағил одами, Оники, ўй ҳалқамидан ғами”, деган Ҳазрат Алишер Навоий ҳикматининг янги замондаги ўзига хос таълини эканини ҳам таъкидади: “Бир нафас бошиниң кўттаргун, бўк, Ер юзида ажаб өвкор ва нуғуз”. “Улуг Алишернинг соч оқин кўриб, Оғир хаёлларга Чўмган бу фасл, Қайрагчон ёндағамен гамен ўтириш”, Чолларга хассалар ўнганд бу фасл”. Демак, шоирнинг асп максади она юрт кузини васф этишданини иборат бўлмагани аниқ. Унинг муддаоси ҳалқини тилга чиқариштайдиган дил дардарларини киноялар оркали мисралар тагматигина сингдириб юбориш бўлган.

“Фақат шаки жихатдан эмас, балки мазмун жихатдан ҳам кўп планни ва мурракаб” (Матебук Кўшжонов таъбири) бўлган “Ўзмаз-юз” шеърида ҳам шоир киноялар замидраги катта поэтик маъно юклайди. Нечи асрлар ўтида-да, ер узра ғам ҳукмрон бўлгани, яхшият донини экканлар ёмон деб ном олаларни ҳақидаги сатрлар бунинг далиллариди. Гарчи, зоҳирин таъида ҳақидаги фикр юритилгандек тујолса ҳам мана бу нило мазкур асар яратилган шуролар давридаги ҳақиқизлекка қарши исен ўларо янгради:

Истайман, кора ранг қолмаса жиндай,

Истайман, ботмаса шу ранген күбуш.

Ақанинг сингилга ачингандайдай

Инсон инсон учун тўқа олса ёш.

Она ҳалқ бахти деб ҳар вакт, ҳар қачон,

Истайман, бир сафда турса одамлар.

Ранглардан фақат биттаси — қизил танлаб

олинган, умумовет саломларни ташкилайди.

Газетанинг илори марказида саҳифаланди.

Газетанинг полиграфик жижадан сифрати чоп этилишига

“ШАРҚ” НМАК масъул.

Босмахонада телефони: (71) 233-11-07

Хаҳрияятта келган кўлпемалар тақриз қилинмайди ва муаллифа гайтийларидан ташкил шоуборади.

Газета таърихият компютер марказида саҳифаланди.

Газетанинг полиграфик жижадан сифрати чоп этилишига

“ШАРҚ” НМАК масъул.

Босмахонада телефони: (71) 233-11-07

Хаҳрияятта келган кўлпемалар тақриз қилинмайди ва муаллифа гайтийларидан ташкил шоуборади.

Газета таърихият компютер марказида саҳифаланди.

Газетанинг полиграфик жижадан сифрати чоп этилишига

“ШАРҚ” НМАК масъул.

Босмахонада телефони: (71) 233-11-07

Хаҳрияятта келган кўлпемалар тақриз қилинмайди ва муаллифа гайтийларидан ташкил шоуборади.

Газета таърихият компютер марказида саҳифаланди.

Газетанинг полиграфик жижадан сифрати чоп этилишига

“ШАРҚ” НМАК масъул.

Босмахонада телефони: (71) 233-11-07

Хаҳрияятта келган кўлпемалар тақриз қили